

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Razprava o problemih obrti na seji OLO

Razvoj v korist potrošnika

PREDSEDNIK OBRTNE ZBORNICE LRS TOV. IVAN NOVAK — OČKA NA ZASEDANJU OLO MURSKA SOBOTA: »NISMO PROTI ZASEBNI OBRTI, HOČEMO LE POVEČATI PROIZVODNJO!«

Poročilo o stanju v obrti, ki ga je na zadnji seji OLO podal v imenu sveta za industrijo in obrt ing. Miran Mejak, omenja med drugim pomanjkanje takih obrtnih delavcev, s katerimi bi omogočili hitrejšo stanovanjsko zgradnjo in pomagali novoustanovljenim sta-

V soboto so na seji okrajnega ljudskega odbora razpravljali o stanju obrti v Pomurju. Seji so prisostvovali predsednik republiške obrtne zbornice Ivan Novak — Očka, oba zvezna poslanca, predsednik OO SZDL Jan Ros in drugi.

veliko povpraševanje po takih izdelkih. Podobno kot na nedavni seji OO SZDL je bilo tudi v poročilu sveta za industrijo in obrt poudarjeno, da so ključne točke za napredek obrti v povečani skrbi za dober strokovni kader, v izkoriščanju vseh notranjih rezerv, kot je produktivnost in podobno. Predvsem glede produktivnosti obrt zastaja za industrijo, kjer so bili že doseženi nekateri uspehi. Poročilo omenja, da se je lani povečalo število zaposlenih v obrti za 52 odstotkov, dočim se jestorilnost na posameznega zaposlenega zmanjšala za 1 odstotek.

Obrtnim podjetjem doslej tudi ni uspelo urediti plačevanja po učinku dela, še manj pa po enoti proizvoda. Ta vprašanja bi moral proučevati zavod za napredek obrti.

Socialistični obrtni obrtni so doslej premalo sodelovali med seboj ob investicijah in pri nakupu opreme. Niso redki primeri, omenja poročilo, da kupi dvoje podjetij enake stroje, čeprav bi en sam tak stroj zadostoval tudi za dvoje ali več podjetij. Podobno je z ustanavljanjem mehančnih delavnic pri kmetijskih gospodarstvih, čeprav bi bilo mnogo bolje, če bi izpopolnjevali sedanji agroservisni delavnici v

Ljutomeru in v Soboti, ki laže opravlja vsa servisna dela mnogo bolj strokovno. Take in podobne nepravilnosti se dogajajo zato, ker vodijo nekatera obrtna podjetja čisto svojevrstno vodstveno politiko, ne gledajo pa na razvoj obrti iz širšega sialšča.

Poročilo nadalje omenja pridobivanje kvalifikacij za mlade delavce. Čudno je, da imamo težkoče pri zbiranju 250 mladencev za vajensko šolo gradbene stroke, čeprav je znano, da se vsake spomladi udeležijo sezonskega dela tisoči mladih ljudi.

Med vzrok, da v obrti ni dovolj naraščaja, je pomanjkanje stanovanj za vajece. Potrebno bo, da v vseh večjih krajih uredijo primerne internate. Seveda tega ne bo mogoče urediti v najkrajšem času.

(Nadaljevanje na 3. strani)

PREDSEDNIK TITO V ZDRUŽENI ARABSKI REPUBLIKI

Ni dolgo tega, kar sta se predsednik Tito in Naser srečala že šestič. Obisk v Združeni arabski republiki je začel obisk, ki ga je predsednik Tito imel v načrtu in opravil v Aziji in Afriki. Ob tem srečanju so zelo zanimive misli, ki sta jih izrekla oba voditelja ob različnih priložnostih. To so besede, ki so jih objavljali v vseh naših ca-

sopisih in v tisku ZAR, pa tudi drugod po svetu. Predsednik Naser je poudaril, da ZAR ne bo pristala v to, da bi ji ukazovali od koder koli, da pa tudi noče pristati o kakšne koli spore, ki bi jih začeli med njo in med katero drugo državo kjerkoli. ZAR je za politično nevtralnost, neoključevanje v bloke, za ustanovitev socialistične in kooperativistične družbe.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Razpis volitev občinskih ljudskih odborov M. Sobota in Radgona

Na seji OLO, ki je bila prejšnjo soboto, so odborniki sprejeli odlok o razpisu rednih volitev v občinske ljudske odbore v občinah Radgona in Murska Sobota.

Volitve novih ljudskih odborov s priključenimi teritoriji bivših občin Grad, Cankova, Martjanci in Videm bodo 12. aprila letos.

novanjskim skupnostim pri njihovem delu. Tako je pri nas premalo razvita vodovodno-inštalaterska obrt, dočim parketarstva sploh nimamo. Na območju okraja nimamo tudi nobene kemične čistilnice, delavnice za popravilo električnih naprav za šbki tok, delavnice za izdelke iz plastičnih mas, kljub temu, da je na tržišču

Z zasedanja Ljudske skupščine LR Slovenije

V RAZPRAVI: NOVE POBUDE

Svečana otvoritev nove skupščinske stavbe

Minuli četrtek in petek je bilo v Ljubljani zasedanje ljudske skupščine LRS. Ob tej priložnosti — ob 15. obletnici zasedanja slovenskega narodno osvobodilnega sveta, prvega slovenskega parlamenta v Crnomlju — je bila tudi svečana otvoritev nove stavbe ljudske skupščine.

V otvoritvenem govoru je predsednik ljudske skupščine Miha Marinko poudaril, da slovenski narod v svoji zgodovini ni imel suverenih pravic in za-

Dalje je tov. Miha Marinko dejal, da zaradi poveljne gospodarske obnove in družbenih sprememb v družbenem analog ni bilo mogoče urediti

prostorih. Ob 15. obletnici prvega zasedanja SNOS v Crnomlju je dobil slovenski narod svojo prvo parlamentarno stavbo, grajeno z izrecnim namenom, da v njej deluje socialistično demokratično predstavniško telo delovnega ljudstva.

Na skupni seji obeh zborov v glavni dvorani skupščinskega poslopja so navzoči ljudski po-

upravni in univerzitetnem študiju, o uspehih v zdravstveni službi, o izboljšanju organizacije blagovnega prometa, o pregledu industrijske proizvodnje v lanskem letu itd.

Daljšega dne zasedanja je govorilo v razpravi 22 ljudskih poslancev, največ o vprašanjih, ki zadevajo zboljšanje življenjske ravni poslancev, na ločenih sejah pa so poslanci obravnavali in sprejeli predlog zakona o veterinarski službi v Sloveniji, predlog zakona o nacionalnih parkih ter predlog zakona o spremembah zakona o univerzah. Zbor proizvajalcev je potrdil statute nekaterih zbornic.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dodelitev Reda dela III. stopnje I. pomurski mladinski delovni brigadi „Štefana Kovača“

Počastitev nas vseh

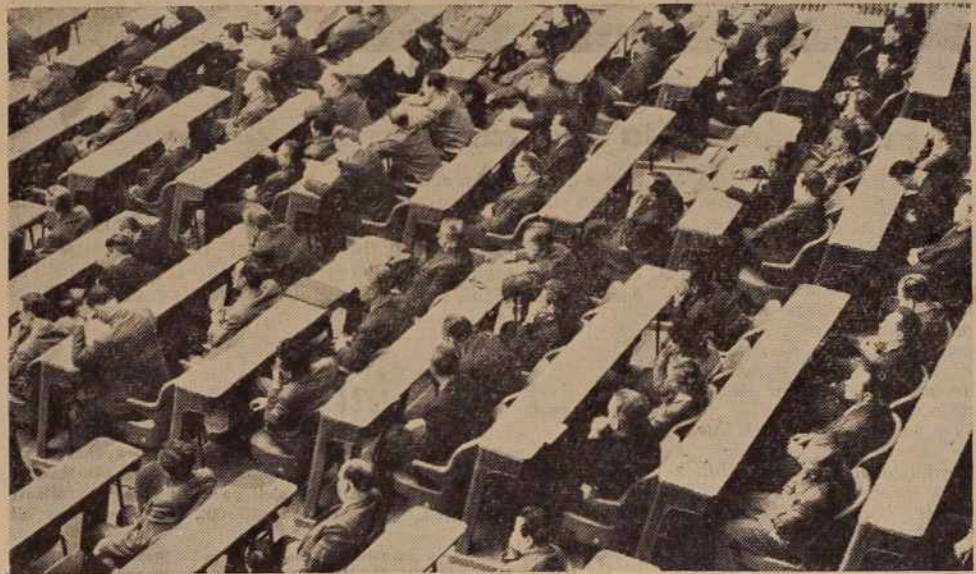
V soboto dopoldne je bil v dvorani kina »Parke zbor vseh brigadirjev I. pomurske delovne brigade »Štefana Kovača«. Zboru so prisostvovali tudi sekretar OK ZKS tov. Jan Ros, sekretarka OO SZDL tov. Sida Podleskova, predsednik OK LMS tov. Stefan Šeruga, član predsedstva CK LMS tov. Trplan, ravnatelj Janko Liška, srednješolci in drugi.

Zbranim brigadirjem je najprej spregovoril komendant okrajnega štaba mladinskih brigad tov. Franc Cagran in poudaril, da se je lanske mladinske akcije na avto cesti Ljubljana — Zagreb udeležilo 459 brigadirjev in brigadirjk iz Pomurja. Nato je spregovoril sekretar OK ZKS tov. Jan Ros, ki je med drugim dejal: »Zgodovina nas uči, da na razvalinah starega raste novo. Znano je tudi, da je mladina v revolucionarnih dogajanjih vedno zavzemala pomembno mesto. Mnogo bolj bogata je zgodovina tistih narodov, ki so se naslonili na mladi rod. Jugoslo-

vanski narodi so lahko ponosni na svojo mladino, ki se je izkazala tako v bivši Jugoslaviji, v času NOB in v poveljni socialistični graditve.

Ko je omenil letošnjo 40. obletnico ZKJ in SKOJ, je tov. Ros dejal, da se je po vojni oblika borbe naše mladine spreminila in da je oborožena borba zamenjala delo. Pomurska mladina se je vključila tako v ilegalno delo v bivši Jugoslaviji kot v NOB in v razne poveljne mladinske akcije.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Pogled na veliko dvorano novega poslopja med zasedanjem obeh zborov ljudske skupščine

to ni imel svojega predstavniškega doma. Suverene pravice in svobodo si je izbojeval z vsemi jugoslovanskimi narodi.

slanci poslušali poročila k poročilu izvršnega sveta za leto 1958, namenjeno ljudski skupščini: o stanju kadrov v naši

stanci poslušali poročila k poročilu izvršnega sveta za leto 1958, namenjeno ljudski skupščini: o stanju kadrov v naši

OB DESETI OBLETNICI „POMURSKEGA VESTNIKA“

VREMENSKA NAPOVED
za čas od 27. febr. do 8. marca
Okrog 28. februarja močne padavine, ki bodo prešle v sneg obenem bo nastopil zimski hlad. V nadaljnem poteku suho in sprva pozimsko mrzlo, pozneje pa postopno topleje. Okrog 8. marca zopet ohladitev s padavinami in snegom do nižin.

Preteklo soboto je kolektiv Časopisno-založniškega podjetja »Pomurski tisk« v Murski Soboti praznoval deseto obletnico izhajanja »Pomurskega vestnika« in neta obletnice obstoja Pomurske tiskarne.

Iz tega dopoldne si je ogledalo obratovanje tiskarne

mного obiskovalcev iz delovnih kolektivov Murske Sobotice, ob desetih pa so pričeli med kolektivni pionirji Osemletke I. iz Murske Sobotice. Ogledali so si tiskarno in ostali dalj časa v prijetnem razgovoru s predstavniki podjetja.

Ob 11. uri je bila svečana

seja delavskega sveta CZP in upravnega odbora sindikalne podružnice. Predsednik delavskega sveta Jože Kolar in predsednik sindikalne podružnice Slavko Klmar sta v nagovorih orisala pomen obletnice. Slavnostne seje so se udeležili tudi zvezni ljudski poslanec Ivan

Kreft, sekretar Okr. odbora SZDL Sida Podlesček in Franjo Sonaja, org. sekretar Obč. komiteja ZKS.

Popoldne je bila v domu Partizana prireditelj, na kateri so sodelovali pevski zbor kolektiva in člani Kluba mladih grafičarjev ter drugi člani kolektiva, s peštrim sporedom. Prireditelje so se udeležili številni gostje, med njimi zvezna ljudska poslanka Janez Hrbar in Ivan Kreft, predsednik Okr. odbora SZDL Jan Ros, predsednik OLO Rudi Čačnovič, urednik »Ljudske pravice« Ivan Sinkovec, predsednik Obč. LO Karel Lutar in drugi.

V okviru praznovanja desete obletnice »Pomurskega vestnika« je priredilo kolektiv CZP »Pomurski tisk« — predvidoma v mesecu marcu — gostovanje mariborskega opernega ansambla v Murski Soboti, podružnica Društva novinarjev LRS pa bo pripravila usne časopise v večjih krajih Pomurja in izdala humoristični zbornik.

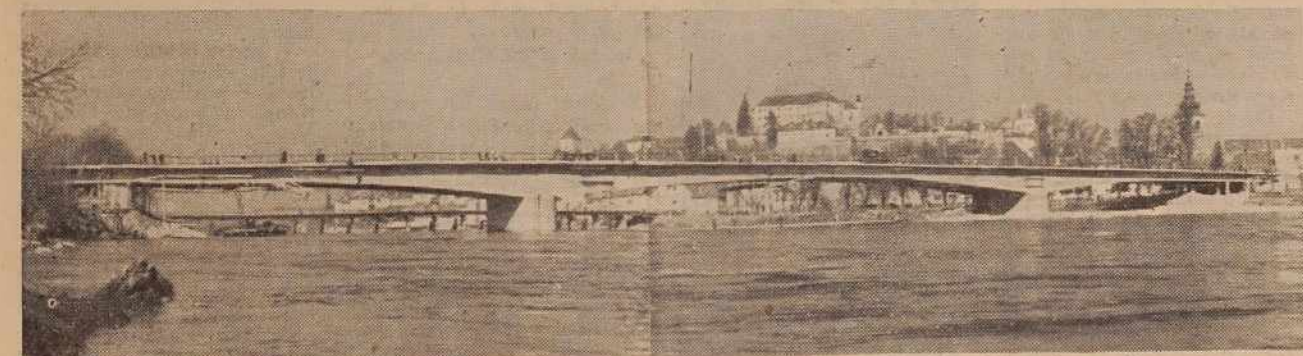
Volitve svetov pri OLO

Na sobotni skupni seji obeh zborov okrajnega ljudskega odbora, so bili razrešeni dosednji predsedniki in člani posameznih svetov in izvoljeni novi.

Za predsednika sveta za notranje zadeve in splošno upravo je bil izvoljen Lojze Valenčič, za predsednika sveta za družbeni plan in finance Karel Lutar, za predsednika sveta za obrt in industrijo ing. Miran Mejak, sveta za kmetijstvo in gozdarstvo Pavle Korošec, za predsednika sveta za blagovni promet in turizem je bil izvoljen Franc Ficko, za predsednika sveta za urbanizem in komunalne zadeve Franc Hegečič, za predsednika sveta za delo Ivan Horvat, za predsednika sveta za šolstvo in prosveto Aleksander Pirher, sveta za prosveto in kulturo, prof. Janko Liška, za zdravstvo Zlato Pavlica, za socialno skrbstvo Bogo Verdev in za telesno vzgojo Tone Znidarič.

Še k jubileju

V teh nekaj dneh po slavnostni številki »Pomurskega vestnika« je priredilo v upravo časopisa 286 naročnic za »Pomurski vestnik«. Nešteta so bila tudi pisma, v katerih nam bralec pišejo: »Takoj mi pričnite pošiljati vaš list! Zelo mi ugajate! Ali pa: »Ali bi mi lahko poslali tudi številke »Pomurskega vestnika«, ki so izšle po prvem januarju?« Znal, moramo tem bralecem odgovoriti, da so nam te številke že zdavnaj zmanjkale.

Minulo nedeljo so predali v Ptuj prometu nov sodoben most čez reko Dravo. (na sliki) Most, ki ga je zgradilo po lastnem projektu podjetje »Tehnogradnja« iz prednapetega betona na brezoderni način (10 m široko vozišče), nima le lokalnega pomena, ampak je hkrati tudi najlažji prehod in najkrajša pot iz Panonije v alpski in kraški svet ter dalje v Italijo.

Pospešiti razvoj manj razvitih področij

(Nadaljevanje s 1. strani)

Med drugimi je govoril v razpravi tudi ljudski poslanec Rudi ČACINOVIC. Dejal je, da odraža poročilo izvršnega sveta vsehposlošen napredek naše republike v preteklem letu. Zaradi tega je želel ob tej razpravi opozoriti na nekatere probleme, ki bi lahko motili skladen razvoj, ali kjer bi bila nevarnost, da takemu splošnemu napredku v LRS ne bi mogli slediti. To je problem, je dejal tov. Rudi Čacinović, podpoprečno razvitih področij. V Sloveniji se taki problemi postavlja še ponekod na ožjem področju nekaterih okrajev (n. pr. Primorske in Dolenjske), v Pomurju pa še vedno v celoti. Te posebnosti pa ne izvirajo iz kakršnih koli romantičnih vzrokov, marveč predvsem zaradi nerazvitosti, ki je pod splošnim slovenskim povprečjem in katere bo konec, čim bo nerazvitost odpravljena.

Zelo važno je, da manj razvita področja pospešijo svoj razvoj. Pri tem je tov. Čacinović poudaril zlasti možnost večje rentabilnosti, ker niso potrebna dodatna vlaganja v standard in razpoložljivi višek delovne sile, kar bi izredno pospešilo razvoj na področju glavne dejavnosti v Pomurju — v kmetijstvu. Dalje je tov. Čacinović navedel, da je iz-

na primer skupščinski odbor za gospodarsivo ali pa tudi drug organ, slično kot je to bilo pri industrijskih podjetjih. Pri tem je zlasti poudaril, da ne gre za nekakšno tarjano, temveč za to, da se obravnava vprašanje s stališča koristi celotne slovenske skupnosti, saj bo to najbolj v ko-

POVEČATI KMETIJSKO PROIZVODNJO NA TRDNH SOCIALISTIČNIH OSNOVAH

Ljudski poslanec tov. Jože SLAVIČ je omenil v razpravi cene in kmetijsko proizvodnjo posebej glede na izkušnje v Pomurju. Poudaril je, da se je preteklo leto zaradi povečanja proizvodnje v precejšnji meri ustavilo prejšnje sorazmerno precejšnje skokanje cen kmetijskih proizvodov. Teritorializacija zadrug je dala lepe rezultate, predvsem pa so vplvale stalne cene, da smo na primer v Pomurju prvič po vojni doživeli občuten dvig proizvodnje prašičev. Tako smo lansko leto sklenili skoraj 7-krat več pogodb in dosegli skoraj 1600 ton presežkov, kar je 57 odst. več, pomeni pa 130 milijonov večji narodni dohodek.

Ob koncu je tov. Jože Slavič poudaril, da je osnovno za stabilizacijo kmetijskega trga povečati proizvodnjo na trdnih

socialističnih osnovah in obenem tudi odgovorno zasledovati trg.

Potreben tečaj

V Radgoni so pretekli teden začeli 6-dnevni tečaj higienskega maršmama, ki je obvezen za vse osebe, zaposlene v živilski stroki. Sposobnosti so dobili na tečaju osnovno znanje iz higiene in higijene živil. Udeležba na tečaju, ki je bil v zdravstvenem domu, je bila sicer dobra, grajač pa moram tista podjetja in ustanove, ki niso upoštevali potrebo po tečaju dovolj resno in niso poslali na tečaj svojih uslužbencev.

Na tečaju so predavali v glavnem zdravstveni delavec, predvsem san. inšpektorji.

Pred proslavami 40-letnice KPJ

Na nedavnem posvetovanju zastopnikov občinskih odborov za organiziranje proslav ob 40. obletnici KPJ in sodelavcev našega lista je bilo ugotovljeno, da občinski odbori doslej še niso razpravljali o zbiranju zgodovinskega materiala, ki bi ga lahko uporabili za osrednjo razstavo, kasneje pa z njim obogatili dosedanje zbirke dokumentarnega gradiva v muzeju.

Omenjeni sestanek je dal med drugim tudi pobudo za pisanje o posameznih dogodkih in naprednih gibanjih v naših krajih med obema vojnama.

Med gradivo, ki bi ga bilo vredno prikazati v pravi luči, sodijo gibanja viničarjev v ljutomerski okolici ter stiki med Slovenci in Hrvati. Tudi razvoj združništva pred vojno na Murskem polju je snov, ki bi ji bilo vredno posvetiti pozornost. Doslej imamo zbrane zelo malo tudi biografskega gradiva narodnih herojev Megle in Kavčiča.

V radgonskem okolišju bi bilo zanimivo raziskati delovanje nemurjev v Apaski kotlini ter poskuse Nemcev o odkupu Radenskega zdravilišča.

Posebno poglavje ob pisanju o posameznih dogodkih in razmerah v bližnji preteklosti je vptiv naprednega in tudi reakcionarnega tiska s posebnim poudarkom na sezonski ter ustaljevanju naših ljudi v tujini. Izrazito področje glede na to je območje beltinske občine.

S področja Goriškega je zanimiva predvsem pol znane Džemsove skupine med NOV, ki se je na poti preko Stajerske zadržala nekaj časa na Goriškem in potem odšla v Porabje. Tako v petrovski občini kot v videmski okolici je treba omeniti delovanje srednjeolske mladine, v M. Soboti pa aktivnosti srednjeolske mladine, stavko gradbenice in delavcev v tovarni perila.

Vsekakor je to le nekaj drobcev iz številnih dogodkov in družbeno-političnih premikov v bližnji preteklosti. Mar-

sikatera zanimivost iz obdobja med obema vojnama je še skrita v arhivih nekdanjih občinskih uradov — v kolikor teh niso sezgali Nemci ali jih zavrgli naši ljudje. Mnogo zgodovinskega gradiva bi bilo mogoče najti tudi pri posameznikih.

Letošnje leto, ko praznujemo 40-letnico ustanovitve KPJ, je najbolj primeren čas, da otemo čim več tega gradiva pred pozabo in uničenjem in da poiščemo tudi vse žive vire, ljudi, ki so pri tem ali onem dogodku sodelovali.

Iz teh razlogov bodo morali občinski odbori za pripravo proslav posvečati čim večjo skrb predvsem zbiranju dokumentarnega gradiva o naprednih gibanjih pred vojno ter skrbeti, da bodo udeleženci napredno usmerjenih akcij pisali svoje spomine in vtise ter tako preko tiska seznanjali javnost z dogodki, katerim bodo posvečene naše proslave. Le tako bodo proslave tudi vsebinsko dovolj tehtne.

V Ljutomeru so ustanovili zavod za zaposlitev invalidov ČEZ STO DELOVNIH MEST

V začetku tega meseca so odprli v Ljutomeru pri zavodu za zaposlitev invalidov obrat za izdelavo široko, v katerem bodo delali krojači, šivke in pletkarje, ter vodovodno inštalatersko delavnico. Delati pa je pričel tudi gradbeni oddelak, ki zaposluje klesarje, tesarje in plekarje. Gradbeni oddelak bo nudil predvsem manjše usluge pri popravilu hiš. Kmalu pa bodo uredili še posebne delavnice za pečarsvo in keramiko, čevljarstvo in čistilnico za tekstil. Sodijo, da bo v vseh delavnicah zaposlenih okrog 100 invalidov.

Tudi Občinski ljudski odbor Ljutomer, ki je dal zavodu še primerne prostore.

Tako bo zavod lahko zaposlil precej ljudi, ki drugje niso dobili zaposlitve in so se preživljali le s skromno invalidnino in podporami.

Doslej so prejeli že precej prošni invalidov, ki bi se radi zaposlili v delavnicah novoustanovljenega zavoda za zaposlovanje invalidov. Prošnje pošil-

ljajo tudi ljudje, ki ne stanejo v Ljutomeru ali v bližnji okolici, vendar tem ne morejo usrečiti, ker nimajo na razpolago nobenih stanovanj.

V kolikor v vseh delavnicah ne bo dovolj invalidov, bodo zaposlili tudi take, ki trenutno nimajo dela in prejemale delno nadomestilo za izgubljen zaslužek.

Podjetje te vrste bo vsekakor precejšnje nadomestilo za pomanjkanje uslužnostne obrti.

Iz življenja in delovanja pomurskih študentov v Ljubljani

Med pomurske študente čedalje bolj prodira zavest, da s tem, ko so podpisali pogodbo za štipendijo in se odločili za študij na visokih šolah, prevzemajo nase veliko odgovornost. Za vrnitev v domačo pokrajino se je treba sistematično pripravljati in spoznavati njene probleme, saj je čas, ki ga študentje preživljajo doma v počitnicah, prekratek, da bi se takrat lahko z vsem seznanili.

Zavedajo se tega, delata oba kluba pomurskih študentov v smeri čimtesnejšega sodelovanja s političnimi, gospodarskimi in kulturnimi činitelji Pomurja. Posledica takih stikov pa bo neposredna akcija, ki bo gotovo privedla do upeh. Prvi koraki v uresničevanju teh težnj so že storjeni. Tako so se pomurski študentje v januarju

dvakrat zbrali v prostorih Stare tehneke v Ljubljani. V prvem razgovoru sta razlagala, skupno se z nekaterimi drugimi predstavnikoma Pomurja, vsebovanega plana okraja Murska Sobota, tovariša Jan Rus, sekretarja OK ZKS in Rudi Čacinović, predsednika OLO. V drugem razgovoru, ob kraju januarja, pa je s štipendisti OLO in pomurskih občin vodil pomenek o politiki štipendiranja Jože Vild, preds. upr. odbora sklada za štipendije pri OLO. Tudi ta razgovor je bil nadvse živahen in ploden. Ze v februarju je bil v M. Soboti razgovor študentov prava, predviden pa je še debata večer članov obeh klubov, na katerem bi predaval načelnik tajništva za gospodarstvo OLO, Peter Vujec. Tudi povezava pomurskih študentov z vodstvom Ljudske mladine v okraju postaja čedalje pristnejša.

Vodstvi obeh klubov se zavedata pomembnosti takega sodelovanja in pozdravljata vsako tako pobudo, ki pride tudi s strani političnih, gospodarskih in ostalih družbenih činiteljev Pomurja.

SEJA Obč. LO Murska Sobota

Včeraj dopoldne je bila v Murski Soboti redna seja obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Murska Sobota. Člani obeh zborov so na skupni poslušanju in razpravljali po poročilu sodnika za prekrške, nato pa so sklepali gde volilnih enot in števila odbornikov, ki bodo voljeni v novi Občinski zbor in Zbor proizvajalcev Obč. LO Murska Sobota.

Novi občinski ljudski odbor združenih štarih prejšnjih občin bo štel 93 odbornikov in sicer 50 v občinskem zboru in 43 v zboru proizvajalcev (23 v industrijski in 20 v kmetijski skupini). Sklepani so že tudi zbori volivcev, ki bodo v vseh volilnih enotah končani do 15. marca.

V okviru Kluba odbornikov je bila kasneje podana obrazložitev predloga družbenega plana in proračuna Obč. LO Murska Sobota za leto 1959. Sprejeti je bil sklep, da bodo o predlogu družb. plana in proračuna — o njem sta razpravljala v ponedeljek tudi Občinski odbor SZDL in Občinski komitej ZKS — govorili na vseh zborih volivcev in ga potem šele po razpravah na zborih volivcev dokončno sprejeli na seji obč. ljud. odbora. Tak sklep je dvakrat umesten, saj bodo z razpravo o družbenem planu obogatili tudi predvolilni zbori.

Notranjost novega skupščinskega poslopja, ki že služi svojemu namenu

Predsednik Tito v Združeni arabski republiki

(Nadaljevanje s 1. strani)

Predsednik Tito je potem v govoru ljudstvom ob obletnici prošlave ustanovitve ZAR — združitve Egipta in Sirije — poudaril, da je arabski nacionalizem o takšem smislu in prizadevanju, kot ga je opisal predsednik Naser, pozitiven, ker je velik prispevek za uresničenje načela enakosti med narodi in pristavil: »Vašo strašno preizkušnjo v Suezu so narodi Jugoslavije deliti z vami isto bojazn in so bili z osem srcem ob vaši strani.«

Hkrati je predsednik Tito omenil za vse narode Afrike in Azije, ki jih je tokrat obiskal, da imajo enake težnje po miru in da želijo, naj se jim dovoli, da se bodo sami vodili, če jim že ne pomagajo.

V zdravici na večerji pri predsedniku Naserju pa je predsednik Tito ugotovil, da se sile miru v svetu zelo povečuje in da je o razgonorih z državniki držav, ki jih je tokrat obiskal, videl, da so pripravljeni na največje napore za uresničitev svetovnega miru, enakopravnosti in blaginje vseh narodov. Ob tem je poudaril tudi to, da se je na tej poti prepričal, da so ideje miroljubne aktivne koeksistence

o tem delu sveta v celoti sprejete in da bodo končna zmaga v svetu.

O teh mislih je zapisal tisk ZAR veliko toplih besed, obenem pa je objavil tudi žolje-

njepise in slike vseh gostov, ki spremljajo predsednika Tita na poti in je prebivalstvo informiral tudi o mnogih podrobnostih iz dogajanja in življenja v Jugoslaviji.

„Po vojni bom nadaljeval študij“

Druga februarja 1945 so podivjani Vlasovci obesili v Ljutomeru na Glavnem trgu pokrajinskega sekretarja SKOJ CIRILA JUREŠA-MAKSA. Dan pred tem so ga na pol mrtvega ujeli po znani borbi pri Žaljkovi demarči v Logaroveh, ga mučili in zasliševali, kar pa ni prav nič začelo.

Pot Jurešovega partizanstva je bila sicer kratka, nekako od septembra 1944 do februarja 1945. Nekoliko pred omenjenim spopadom med Vlasovci in partizani v Logaroveh je hotel Jureš oditi v Pohorski bataljon, toda moral je ostati v krajih, ki jih je kot domačin zelo dobro poznal.

Spominjam se tistih dni, ko sva se s Cirilom prvič srečala. Bilo je poleti leta 1944. Ciril je bil takrat že v partizanih. Po tistem proem srečanju, ki ga je prineslo prazaprova naključje, sva se srečavala vsak dan, do jeseni leta 1944. Teh nekaj mesecev se je drževal na moji domačiji.

Se danes se spominjam, kako je iz dneva v dan obujal spomine na leta pred vojno, ko je bil dijak v soboški gimnaziji. Pripravljaval mi je različne dogodivščine s šolskih izletov in ekskurzij. Ob spominih na šolo se je ves razživel. »Ko bo vojna konec, bom nadaljeval študij!« mi je zatrjeval. »Najbolj me mika godarska služba,« je odkrival svoje načrte.

Bil je človek, ki mu je bila narava vse. Od šole sva v razgovorih prešla navadno na njegove šolske počitnice, ko je doma v Bunčanah pasel o gozdu ob Muri krave, se kopal in se predajal trenutnemu razpoloženju. Tako ni čudno, da ga je narava z vsemi svojimi miki popolnoma prevzela. Znal je biti mehak, šaljiv, dobre volje kot pristen Prlek in trd, odločen, če je bilo potrebno.

letne dneve, nadlegovale mi. Iz lesa je izrezal posebno strelno orožje. Vendar ni bil njegov namen toliko o tem, da lovi miške, mnogo več časa je posvetil samemu izrezovanju ko je bila napravica končana, je bila lepo izdelana, okrašena z ornamentmi, vijugami, različnimi svojevrstnimi okraski. Namesto jeklene vzmeti je dal v to strelno orožje, ki je bilo podobno pištoli, gumo. V cev je vtaknil dolgo palčico, ki jo je na koncu priostril. Na ost je nataknil košček slanine. To smrtonosno napravo je vtaknil v tisti kot skrivališča, kjer je bilo slišati cviljenje mišk. Ure in ure je včasih čakal in oprezal. Pa ne zastoj; prijeten vonj po slanini je miške privabil pred Cirilovo pripravo. Miška je povohala, se umaknila in spet povohala. Tedaj je sprožil in miška je bila mrtva. V kotu ob ležišču je nekoč redil pajka. Pridno mu je lovil muhe in jih nastavljal v mrežo...

Da, tak je bil Ciril kot človek.

Ze jeseni istega leta sva se vse bolj poredko srečavala. Delo na terenu in različne akcije so mu odzele skoraj vse proste čase, ki ga je tako rad posebej svojim najljubšim prijateljem, šolskim knjigam, partiji šaha ali pa opazovanju narave, čeprav v tistih razmerah na nekoliko svojevrsten način — čisto po partizansko.

Spominjam se, kako so ga na ležišču, kjer je prebival po-

Juš Makovec

Radgona

V Radencih je bil v nedeljo roditeljski sestanek, povezan z občnim zborom Društva prijateljev mladine. V prvem delu so stari razpravljali o učnih uspehih, pomenili o vzrokih neuspehov in načeli razna vprašanja, ki so pojavljajo iz dneva v dan. Izrazili so željo, da bi ustanovili tečaj za nemški jezik. Želijo tudi, da bi bila v Radencih podružnica glasbene šole, podobno kakor je v Ajdahu. Društvo prijateljev mladine, ki vstopa v peto leto obstoja, je poskrbelo za dobro organizacijo otroških praznikov, predvsem za novoletno jelko. Zanimalo se je za delo mladine in tudi za njo organiziralo dva družabna večera.

Nova spodbuda pomurski mladini

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Ko danes podeljujem Red dela III. stopnje I. pomurski mladinski kmečki brigadi, je dejal tov. Ros, »pomeni to počastitev nas vseh, tudi starejših. Ponosni smo, ker čutimo, da je naš mladi rod tisti, ki nas bo v vseh akcijah lahko koristno nadomestil. To odlikovanje pa je hkrati tudi spodbuda vseh mladini, ki se je udeležila lanske delovne akcije, da se aktivno vključi v delo na terenu, pa tudi spodbuda vsem tistim, ki se bodo udeležili letošnje delovne akcije. Letošnja akcija bo nudila mladini možnost nadaljnega izobraževanja v idejno političnem in strokovnem smislu ter ne bo zgolj akcija v smislu delovnega učinka. V letošnje brigade se morajo vključiti predvsem tisti, ki bodo lahko tudi v vzgojnem pogledu koristili, in brigadirji, ki bodo odšli na akcijo s težnjo, da tam marsikaj pridobijo, kar bodo doma s pridom uporabili. Letošnja mladinska akcija nam mora dati novega, še bolj revolucionarnega mladega človeka.«

Ob koncu svojega pozdravnega govora je tov. Ros poudaril, da bo na letošnji mladinski delovni akciji stroj v še večji meri nadomestil fizično delo, naloga mladine pa bo, da se bo naučila uporabljati ta stroj v borbi za boljše življenje — zlasti na naši vasi. Hkrati mora mladina prenesti duh kolektivne enotnosti tudi v naše šole, podjetja in na naše vasi.

Iz rok sekretarja OK ZKS tov. Jana Rosa je prejel odlikovanje v

imenu I. Pomurske delovne kmečke mladinske brigade njen komandant, se zanj zahvalil in pozval pomursko mladino, naj se tudi letos odzove pozivu predsednika republike tov. Tita in dokaže s svojim delom zvestobo naprednim tradicijam jugoslovanske mladine.

Tudi letos — zbor jugoslovanske mladine za gradnjo srebrne ceste

Iz poročila predsednika občinskega odbora SZDL tov. Aleksandra Kutoše povzemamo, da je Socialistična zveza kot idejno-politični vodja delovnega ljudstva v preteklosti v beltiški občini izpolnila svojo nalogo. Bila je iniciator in organizator vsega družbenega delovanja. Zlasti je noudariti uspeh SZDL pri volitvah

Pred kratkim je bila v Beltincih občinska konferenca Socialistične zveze delovnih ljudi. Poleg delegatov se je konferenca udeležila tov. Sida Podleskova, sekretar OO SZDL M. Sobota.

v republiški in zvezno ljudsko skupščino. Vaški odbori SZDL so v glavnem bili aktivni in so svoje delo pravilno zastavili. Bile so sicer tudi določene organizacijske pomanjkljivosti, predvsem ozkost v delu. Radi se zahajajo na pot »čistega političnega dela, s tega stališča pa se potem ne čutijo dovolj odgovorne za delovanje organov družbenega upravljanja, drugje za delo gasilcev ali mladinske organizacije, za socialno problematiko itd.

Ob danih pogojih je SZDL v zadnjih dveh letih imela uspehe, zabeležen je precejšen napredek, ki ga sicer radi prezremo. V naše kmetijstvo vlagamo več kot kdaj koli prej. Obseg proizvodnje vsega gospodarstva v občini se je po koli-

čini povečal v zadnjih dveh letih za 35 odst., po vrednosti pa je bruto proizvodnja narasla od ene milijarde sto milijonov na eno milijardo 500 milijonov dinarjev ali za 40 odst. Pred dvema letoma je osebná potrošnja znašala letno komaj 30.144 din, v zadnjih dveh letih pa se je povečala za 40 odst. Promet v trgovini na drobno in v gostinstvu je pred dvema letoma znašal 185 milijonov din, v minulem letu pa že 260 milijonov dinarjev; tudi število gradbenih objektov iz leta v leto raste, od leta 1956 je vrednost objektov (kmečkih poslopij) znašala 115 milijonov din, v letu 1957/58 pa se je povečala na 189 milijonov din.

(Nadaljevanje na 4. strani)

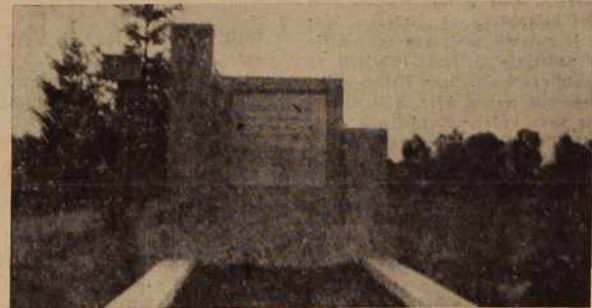
Zveza borcev pred novimi nalogami NEOBDELANO PODROČJE

Organizacije Zveze borcev so doslej živahno delovale na področju zbiranja in obdelave zgodovinskega gradiva o NOB v domovini, pri pisanju kronik vasi, občn, posameznih enot NOV itd., premalo ali skoraj nič pa ni storjenega pri zbiranju zgodovinskega materiala iz raznih taborišč bivših vojni ujetnikov, zaporov in koncentracijskih taborišč, kjer so tudi v tisočih umirali najboljši sinovi in hčere naših narodov, čeprav je znano, da so se naši ljudje tudi tod borili proti okupatorju, za zmago narodnoosvobodilnega gibanja v domovini. Nepopolno trpljenje in borba naših državljanov v okupatorskih taboriščih in zaporih je torej del NOB.

Da bi zbrali in obdelali to zgodovinsko gradivo, je potrebno, da pri tem aktivno sodelujejo tudi bivši vojni ujetniki, politični zaporniki, interniranci in deportiranci, ki so sami doživljali strahote fašistične tiranije, zato so pri centralnem in tudi republiških odborih

katerih bodo aktivno delovali prizadeti, ki so člani Zveze borcev. Naloga teh sekcij bo predvsem, da bodo zbirale in urejevale gradivo o koncentracijskih taboriščih in zaporih, dajale pobudo za publiciranje tega gradiva, zbrale izkušnje iz borbe v koncentracijskih taboriščih in zaporih, zbirale zgodovinsko gradivo za muzeje, organizirale razstave dokumentov, sodelovale z ustreznimi mednarodnimi in nacionalnimi organizacijami, uveljavljale parvice bivših zapornikov, internirancev in deportirancev, kakor tudi njihovih družin, ki so že zajamčene z različnimi zakoni itd.

Po nepopolnih podatkih je v Pomurju 472 bivših političnih zapornikov, internirancev in izgnancev, ki so člani Zveze borcev in se bodo sedaj združili v svoje sekcije. Bivših vojni ujetnikov je malo, zato zanje ne kaže formirati posebnih sekcij. V vsaki občini, kjer imajo več kot 50 internirancev, bodo izvolili 5 do 7-

V spomin na žrtve — novi spomeniki

Zveze borcev že ustanovili sekcije bivših internirancev in deportirancev in sekcije bivših vojni ujetnikov.

Te sekcije bodo sedaj ustanovili tudi pri občinskih in okrajnih organizacijah ZB, v

članska občinska vodstva sekcije, drugod pa le sekretarja sekcije. Konferenca ok. sekcije političnih zapornikov, internirancev in izgnancev, članov ZB, pa bo predvidoma 28. marca v Murski Soboti. J. J.

Iz poročila in razprave na zasedanju OLO V obrti: izkoristiti vse notranje rezerve

(Nadaljevanje s 1. strani)

Glede vajenskih šol poročilo omenja, da bi bilo potrebnih po podatkih obrtne zbornice, za ureditve in gradnjo šolskih prostorov pri vajenskih šolah 98 milijonov in za učila 11 milijonov in za učila 8 milijonov dinarjev.

Predsednik sveta za industrijo in obrt tov. Mejak je za tem očitno razmere v zasebnem sektorju obrti. Dejal je, da čestokrat vplivajo na povečano število sušmarjev, oziroma na vedno večje opuščanje obrti, tudi obrtne delavnice socialističnega sektorja in ljudski odbori, ko premalo individualno ocenjujejo nekatere bistvene okolščine, v katerih ta ali oni obrtnik živi in dela.

Ob koncu je poročevalec omenil še delo občinskih svetov za industrijo in obrt, ki da so preveč praktičistični, premalo analizirajo dejansko stanje v obrti, pomanjkljivo pa je tudi sodelovanje med svetom in zbornicami oziroma ter občinskimi političnimi forumi.

Več pomoči socialističnim obrtnim obratom

Med drugimi je v razpravi ljudski odbornik Štefan SABJAN poudaril, da naj občinski ljudski odbori proučijo možnost ustanavljanja oziroma združevanja obrtnih obratov na podeželju. Ob tem naj pravilno usmerijo kader močnejših obrtnih obratov. Kar zadeva borbo proti sušmarstvu, je tov. Sabjan dejal, da je bila doslej neučinkovita. Čeprav inspekcijski organi ugotovijo prestopke zoper veljavne predpise, pred sodnikom za prekrške običajno ni nikogar, ki bi v tem smislu pričal iz razloga, ker se priče boje zamere.

Dalje je tov. Sabjan grajal, da trgovska podjetja kreditirajo privatnemu sektorju surovine in priblidelke. Tako privatni obrtniki koristijo kredite, ki jih imajo trgovska podjetja v povsem druge, bolj koristne

namene. Po njegovem mnenju bi morala nuditi obrtna zbornica več pomoči socialističnim obrtnim obratom, ob koncu pa je govornik grajal pojave, ko ljudski odbori oddajajo dela privatnim obrtnikom.

Predsednik obrtne zbornice LRS tov. Ivan NOVAK — Oeka je v svojih izjavah poudaril, da se mora obrtna dejavnost razvijati v korist potroš-

nika. Dejal je, da meče bogatenje nekaterih obrtnikov slabo luč tudi na poštene obrtnike. Dalje je tov. Novak dejal, da v razvoju nastajajo nove obrti, nekatere stare pa izumirajo, in opozoril na potrebo dobre organizacije socialističnih obrtnih obratov. Občine naj realno planirajo, postavljene plane pa je treba tudi izpolniti, je dejal tov. Novak. Glede kooperacije

privatnega sektorja z družbenim in z industrijo je tov. Novak dejal, da kaže to vprašanje proučiti tudi v Pomurju, hkrati pa se je zavzel za nagrajevanje po učinku dela in enoti proizvoda. To bo tudi učinkovit prispevek v borbi proti sušmarstvu. Obrtni zbornici je priporočal ustrezne poskuse v določenih obratih.

Šola za vodilni kader v obrtnih obratih tudi v M. Soboti?

Dalje je tov. Novak priporočal vso pozornost socialističnim obrtnim obratom in omenil, da je republiška obrtna zbornica uvedla šolo za vodilni kader v obrtnih obratih. Tako šola bi po njegovem mnenju morala dobiti tudi Murska Soboti, saj je na razpolago dovolj pedagoškega kadra. Glede podoborov obrtne zbornice v občinah je tov. Novak dejal, da morajo biti tako sestavljeni, da bodo zastopali, koristi potrošnikov. »Nismo proti privatni obrti,« je dejal tov. Novak, »hočemo le razviti socialistično obrt in povečati proizvodnjo.« Omenil je tudi milo davčno politiko ljudskih odborov do privatnih obrtnikov in poudaril, da morajo podoborci pomagati občinskim ljudskim odborom v težnji za stopljanje koristi potrošnikov.

Predsednik sveta za blagovni promet in turizem OLO tov. Janko STRANJSK je v svojih izjavah omenil bogatenje konjunkturnih obrti in izumiranje kritičnih obrti. Zavzel se je za pravilno davčno politiko do posameznih obrtnikov in obrti glede na potrebe posameznih občin. Predsednik ObLO Lendava tov. Lojze ZALIK je govoril o vajenskih kadrih, o nagrajevanju vajencev in o njihovem vključevanju v uk. Dotaknil se je tudi vprašanja uslužnostnih obratov in servisnih delavnic.

Podpredsednik OLO tov. Jože SLAVIC je poudaril v razpravi pomen dviga delovne storilnosti v obrti. Glede kon-

centracije obrti se je zavzel za to, da le-ta ne bi bila šablonska. Dejal je, da je treba upoštevati proizvodnost dela, ker bi sicer trpele smotnost te organizacijske oblike. Po njegovemu mnenju kaže združiti obrt, ki so si po stroki sorodne in ki bodo na ta način pridobile glede kadrov. Poudaril je tudi pomen pravilne davčne politike (pavšal glede na potrebe) in priporočal, naj občine proučijo, kaj smo doslej storili na tere-

nu glede perspektivnega plana razvoja obrti.

Glede vprašanja, kaj je industrija in kaj je obrt, je tov. Slavčič menil, da morajo to vprašanje rešiti na predlog obrtne zbornice zbori proizvajalcev občinskih ljudskih odborov v smislu nadaljnega razvoja in dviga proizvodnih sil. To vprašanje kaže po njegovem mnenju reševati skupaj s vprašanjem nezadostne nezaposlenosti prebivalstva. bš

Brigadir Jožek

Čitimi je rezko odjeknil zvonec, ki je oznanjal konec glavnega odmorá. Profesorji z razrednicami so že stopali proti razredom, ko me je nekdo potegnil za rokav. Pred mano je stal Jožek.

»Kaj bi, Jožek?« sem vprašal.

»Rad bi v brigado. Saj lahko grem?« je proseče izdaval.

Zrl sem v njegovo malo, shujšano postavo, v njegovo zakrpano obleko, ki se ji je poznalo, da je ni zakrpalá skrbna materina roka. Stal je pred mano s povesenimi rameni in s sklonjeno glavo kakor takrat v pisarni, ko se je moral zagovarjati, ker je ugovarjal profesorici. Gledal sem točno v konice njegovih okovanih čevljev, brez misli in brez besed.

»Ali sem premlad?« je končno vprašal z ne preveč trdnim glasom.

»Ne, Jožek, lahko boš šel z nami.«

Se zdaj se spominam, kako močno me je prijel za roko, nato pa se je obrnil in stekel za profesorjem v razred.

Bilo je mesec dni pozneje.

V tiho poletno jutro je odmevala pesem brigad. Druga za drugo so brigade zapuščale naselje in korakale na delovišče. Naša je bila poslednja. Velika rdeča zastava z mladinskim znakom in velikim napisom »Štefan Kovače se je vila pred njo. Z nasmejanim in srečnim obrazom jo je nosil najmlajši in najmanjši brigadir naše brigade Jožek. Pel je s svojim zvonkim glasom in krepko korakal po taktu. Bil je ponosen, da je lahko nosil brigadno zastavo.

Sonce je pripekalo in brigadirji so postajali izmučeni. Zeljno so se ozirali za vodonošem, ki ga ni in ni hotelo biti od nikoder. Vedno slabši so bili udarci krampov. Toda nekdo ni bil utrujen in to je bil Jožek. Pogledal je po tovariših, ki so željno pričakovali vode.

»Naj vrag vzame tega vodonošo,« je nenadoma dejal, vrgel kramp po nasipu in stekel proti bližnji kmetiji. Pogledal sem za njim. Tekel je zelo hitro in je bil kmalu pri vodonoši.

»Ali te ni sram, ti lenoba,« je zavpil, pograbil vedro in prinesel vodo. Potem se več do konca dneva ni ločil od vedra. Tekal je z vodo od brigadirja do brigadirja. Brigada je spet z veseljem delala. Nič več niso željno pričakovali vode, ker je Jožek z vodo bil vedno pri roki. Le ko je šel mimo odstavljenega vodonoše, se je zmeraj obrnil v stran in zaničljivo pljunil.

Brigada je tega dne presegla normo za 20 odst. in Jožek je bil zvečer pri zboru pred celo brigado pohvaljen. Za nagrado je spuščal zastavo in ko je ta ob zvokih himne zdrknila z jambora, sem opazil, da je imel solze v očeh.

Druga dne Jožek več ni šel z nami na delovišče. Šel kuhinje je zahteval pomočnike, ki bi v jedilnici stregli lačnim brigadirjem. Odlučili smo se za Jožeka. Poklical sem ga k sebi in sem mu skušal razložiti, zakaj je to potrebno. Dolgo časa sva govorila in končno mi je priznal, da je res prav, da so lačni in utrujeni tovariši pošteno in lepo postreženi, ko se vračajo z delovišča. Tuda nenadoma sem opazil, da joka.

»Kaj je Jožek? Ali nočeš v jedilnico?« sem ga vprašal.

Kdor čaka, pričaka...

Investicija s pogojem

Prisotnost tovarne sladkorja v Ormožu — o investiciji za to tovarno so zadnje dni razpravljali že tudi v pristojnih zveznih organih — je za Pomurje kot izrazito kmetijsko pokrajino izredno važna pridobitev, saj ne bo prispevala zgolj k odločilnemu preusmeritvi poljedelstva, marveč bo prav toliko, če že ne celo več, pomenila tudi za živinorejo. Stranski proizvodi, ki jih pridobivajo v proizvodnem procesu o sladkornih tovarnah, so namreč zelo redilna krma in so še prav posebno čislani v kmetijskih okoliših, ki so tudi s pridelovanjem sladkorne pese vezani na te tovarne.

Z gradnjo sladkorne tovarne v Ormožu so povezane tudi nove obveznosti za oso kmetijsko zaledje (Pomurje, Dravska dolina), ki bo vezano na to tovarno s tem, da ji bo moralo zagotoviti dovolj surovin — sladkorne pese. Brez uresničenja te obveznosti, ki pomeni velik pridelovalno-preusmeritveni poseg v našem poljedelstvu, pa tudi ne moremo pričakovati, da bomo v Ormožu dobili moderno sladkorno tovarno, zlasti še ob deistvu, da se za tako tovarno odločno potegujejo tudi v Medžimurju, kjer so s pridelovanjem sladkorne pese že sedaj dlje kot pri nas. Torej: sladkorna tovarna v Ormožu, vendar le tedaj, če bomo investitorju, t. j. družbi, zagotovili, da bomo za tovarno pridelali dovolj

surovin, kajti sicer bo tolikšna investicija morala drugam, pač tja, kjer bodo podani ugodnejši pogoji za njeno rentabilnost. Pri investiranju o večje objekte predelovalne industrije namreč ne moremo odstopati od načela, da gradimo te objekte tam, kjer so za nje surovinski pogoji.

To pa pomeni čez 3000 ha zemlje, vsako leto posejane s sladkorno peso. Pomurje bo moralo postati glaven pridelovalec sladkorne pese za to tovarno, če hočemo doseči, da jo bomo dobili v naš pridelovalni okoliš. To je dokajšnja obveznost za naše kmetijstvo, ki jo bomo morali začeti smelo uresničevati že letos, zato bo pridelovanje sladkorne pese moralo biti ena izmed glavnih postavk tudi v združenem pridelovalnem sodelovanju — pridosod tam, kjer so za tako pridelovanje podani kolikšnaj ugodni pogoji.

S. K.

Zdravstvena DEŽURNA SLUŽBA

Dežurni zdravnik v Splošni ambulanti dne 1. marca 1959 dr. Nikolaj Lanšček.

Dežurni nočni zdravnik na domu od 2. do 8. marca 1959 dr. Anica Gregorc-Kastelec.

KRVODAJALCI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI V MURSKI SOBOTI

od 16. 2. do 21. 2. 1959

Stefan Pintarič, Murska Sobota (četrtič). Edvard Uršič, Sarika Kuzmič, Kristina Žekš, Stefan Spilak, Anica Volf, vsi iz Vidonec. Ema Kerrec, Bodonci, Koloman Gomboc, Satahovec, Marija Spilak, Martin Hozjan, Terezija Žižek, Marija Kerec, Stefan Pucko, Kristina Spilak, Marija Horvat, vsi iz Hotize. Stefan Balazič, Helena Horvat, Katarina Balazič, Stefan Nagy, Janez Tomšič, vsi iz Kota. Katarina Sabo, Gizela Balazič, Bara Cigan, vsi iz Kapce. Stefan Kuplen, (drugič), Prosečka vas. Teodor Kerčmar, Krnci.

V imenu bolnikov se vsem krvodajalcem za podarjeno kri najlepše zahvaljuje Transfuzijska postaja Murska Sobota.

Tedenski KOLEDAR

Petek, 27. febr. — Jelka Sobota, 28. febr. — Roman Nedelja, 1. marca — Albin Ponedeljek, 2. marca — Rado Torek, 3. marca — Milena Sreda, 4. marca — Kazimir Četrtek, 5. marca — Ivan

KINO

MURSKA SOBOTA — od 27. februarja do 1. marca ameriški barvni film: »Dejvi Krokets; od 2. do 5. marca italijanski film: »Dekleta z 04; od 4. do 5. marca nemški film: »Ozdravljenje«.

LJUTOMER — od 28. februarja do 1. marca italijanski film: »Umberto De; od 3. do 4. marca ameriški film: »Vikend v Valdorfu«.

GORNJA RADGONA — 28. februarja in 1. marca ameriški barvni film: »Prišel je iz Lamarjaja; 4. in 5. marca ameriški film: »Vikend v Valdorfu«.

LENDAVA — od 27. februarja do 1. marca ameriški film: »Balada o črnem zlatu; od 3. do 4. marca francoski film: »Julietta«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 28. februarja in 1. marca mehiški film: »Umiram srečna«.

VIDEM OB SČAVNICI — od 28. februarja do 1. marca ameriški film: »Na daljnem severu«.

ZDRAVILISCE SLATINA RADENCI — 28. februarja in 1. marca italijanski film: »Fant za vse; 5. marca mehiški film: »Mladi Juarez«.

VELIKA POLANA — 1. marca mehiški film: »Poslednja želja«.

VERZEJ — 28. februarja do 1. marca ameriški barvni film: »Poklič! M zaradi umora; 4. marca ameriški film: »Trinajsta urac«.

TOVORNI AVTOMOBIL
znanke »Pionir«, nosilnost 3 t, v dobrem stanju se prodaja na javni dražbi dne 8. marca 1959, ob 9. uri na upravi KPZ.

»AGROPROMET«, Lendava, Partizanska 53. D-175

Mali OGLASI

NAJZERJEVE PANJE za čebele, še nove, 12 komadov, Sakov plug v dobrem stanju, rezan suhi les in 4 ha travnika prodam. Logarovec 3, p. Krizevci pri Ljutomeru. M-167

GOSPODINSKO POMOČNICO z znanjem kuhe sprejme v dobro službo družini z dveletnim otrokom v Ljubljani. Plača 5000 din. Naslov v upravi Pomorskega vestnika. M-178

MALO POSESTVO, 0,84 ha zemlje, sadovnjak in njive ter stanovanjsko hišo, hlev in veliko drvarnico prodam. Lega lepa in sončna vse okrog hiše. Naslov: Pepca GUMZE, Lenart v Slov. gorcah, Radgonska cesta 15/II. M-156

1 ha, tudi 1/2 ha NJIVE na Bakovski cesti (pri Dobljnovem mostu) prodam. Skraban, Partizanska cesta 21, Murska Sobota. M-157

OPREMLJENO ALI PRAZNO SOBO ISCEM. Ponudbe na ogl. oddelku PV. M-158

GLOBOK OTROSKI VOZICEK, malo rabljen kupim. Naslov v upravi lista. M-163

SPORTNI OTROSKI VOZICEK in otroško košarico, zelo dobro ohranjeno, prodam. Naslov v oglašnem oddelku PV. M-160

DENARNICO Z DOKUMENTI sem izgubil od knjigarne »Dobra knjiga« do trgovine »Runos na Titovi cesti«. Pošten najditelj naj vrne denarnico z dokumenti na naslov, ki je v legitimaciji, denar pa obdrži. M-164

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOP-JEM, zidano, v dobrem stanju, vinograd, sadovnjak, njive in gozd, skupno 5 ha, prodam. Anton Gider, Kapela 17, p. Slatina Radenci. M-162

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOP-JEM, vrtom in sadovnjakom v Mlajtinčih t. j. v bližini Murske Sobote, prodam. Naslov v upravi lista. M-145

UPOKOJENKO ZA 8 UR DNEVNO k otroku iščem. Naslov v upravi lista. M-179

SPORTNI OTROSKI VOZICEK, dobro ohranjen, prodam. Naslov v upravi lista. M-180

HISO S SADOVNJAKOM v Mlajtinčih prodam. Vprašati: Jože Kozinc, Otona Zapandiča 5, Murska Sobota. M-159

JEDILNICO, USNJENE STOLE, skoro novo, prodam. Naslov v upravi lista. M-164

MOPED »Colibri 50«, skoraj nov, prodam. Stefan Horvat, radiomehanik, Murska Sobota, Trg zmage štev. 2. M-166

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri GPZ Murska Sobota razpisuje na podlagi 144. čl. Zakona o delovnih razmerjih mesto ADMINISTRATORKE

Pogoji: Končana administrativna šola ali nepopolna srednja šola s 3-letno prakso.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Plača po tarifnem pravilniku. O-176

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR MURSKA SOBOTA razpisuje sledeča mesta:

1. MESTO UPRAVNIKA LJUDSKE UNIVERZE — okrajnega zavoda za izobraževanje odraslih v Murski Soboti.

Pogoj: Višja ali srednja strokovna in 5—10 let prakse v ljudsko-prosvetnem delu.

2. MESTO UPRAVNIKA STUDIJSKE KNJIZNICE V MURSKI SOBOTI

Pogoj: Višja izobrazba — po možnosti knjižničar z večletno prakso ali bibliotekar.

Prijave z dokumenti je poslati do 5. marca 1959 na Okrajni ljudski odbor, Svet za prosveto in kulturo, Murska Sobota. O-169

KMETIJSKO GOSPODARSTVO BELTINCI razpisuje delovno mesto SEKRETARJA PODJETJA

Pogoj: srednja strokovna izobrazba in vsaj 2-letna praksa v tej stroki. Nastop službe takoj, plača po tarifnem pravilniku. Družniško stanovanje preskrbljeno. O-170

KMETIJSKA ZADRUGA z o. j. SP. SČAVNICA razpisuje delovno mesto, 1 BLAGAJNIKA, ADMINISTRATORJA IN 1 KMETIJSKEGA TEHNIKA

Pogoj: da imajo interesi za to potrebno izobrazbo in prakso. Prošnje je poslati do 25. 3. 1959 na upravo KZ Sp. Sčavnica pošta Gor. Radgona. Nastop službe je možen tudi: takoj. Plača po kolektivni pogodbi — tarifnem pravilniku. O-175

KMETIJSKO GOSPODARSTVO VIPAVA sprejme 2 KRAVARJA ali družino s tremi delovnimi člani 10 SEZONSKIH DELAVCEV z možnostjo stalne zaposlitve

Plača po tarifnem pravilniku oz. po enoti proizvoda. Nastop službe takoj. Stanovanja preskrbljena. Podrobnejše informacije dobiš po želji pismeno. O-173

OKRAJNA GASILSKA ZVEZA M. SOBOTA obvešča:

TECAJ ZA STROJNIKE: Obveščamo vsa društva, ki imajo motorne brigadne in še nimajo po dva izprašana strojnika, da najpozneje do 5. marca 1959 vložijo pismene prijave za tečaj, ki bo pri OGZ Murska Sobota v prvi polovici meseca marca. Tečaj bo predvidoma trajal 4 dni. Isto velja tudi za društva, ki v letošnjem letu nameravajo kupiti nove motorne brigadne.

GASILSKI KOLEDARCEK 1959: Ker je v gasilskem koledarčku 1959 poleg ostalih strokovnih napotkov tudi ocenjevanje PGD, pripravljamo, da gasilski koledarček imajo vsi operativci. Koledarček stane 120 dinarjev in se lahko naroči pri OGZ Murska Sobota, kjer je tudi na zalogi.

Predlogi za priznanja GZ LRS: Predlogi za priznanja GZ LRS se pri GZ LRS obravnavajo letno le dvakrat, zaradi česar prosimo društva, ki imajo tovariše, katerim naj bi bilo priznanje podeljeno, da vključno do 15. marca predložijo predloge preko svojih občinskih gasilskih zvez na OGZ.

IZPITI ZA IZPRASANE GASILCE: Društva, ki prirejajo tečaj za izprašane gasilce, naj nemudoma sporoče točen datum, kdaj bodo izpiti, da bomo lahko poslali našega zastopnika. Iz pisarne OGZ.

JAVNA ZAHVALA PGD Krajna se iskreno zahvaljuje Lovski družini Rankovič za denarno pomoč. D-155 ODBOR

Kmetijsko gospodarstvo Beltinci prodaja na javni dražbi dne 15. marca 1959, ob 10. uri opremo lovske sobe. Ogled možen vsak dan na upravi posestva. D-171

POMURSKI VESTNIK Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tiske v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobota, Stefana Kovača 16 — Telefon 158 — Uprava: M. Sobota, Koljeva ulica 7 — Telefon: 53 — Oglasni in naročniški oddelki: Stefana Kovača 16 — Telefon 158 — Naročnina četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tek. račun pri Komunalni banki 1—565

M. Sobota, številka 605—70 — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

SPLOŠNO GRADBENO PODIETJE »KONSTRUKTOR« MARIBOR sprejme večje število ZIDARJEV in nekvalificiranih delavcev za svoja gradbišča v Mariboru.

Nastop 1. marca in pozneje. Stanovanje in hrana zagotovljena. Plača in terenski dodatki po tarifnem pravilniku. Javite se v personalni podjetja od 6. do 14. ure. Večje skupine naj predhodno pismeno javijo svoj prihod. O-168

»Da si je ali bo dekle sama pobarvala lase à la Diana Dors oziroma Greer Garson, kot ste prej omenili. O kemiji in izdelovanju kemičnih sredstev je bolj poučena kot povprečni profesorji vseučilišč.« je dejal Barrymore in si prižgal debelo cigaro.

»Za zapuhe jo spravim in četudi bom moral pretakniti ves Rim in ves Apeninski polotok,« je mrko pripomnil inšpektor.

»S svoje strani vam želim kar največ uspeha,« je odvrnil milijonar. Padovani ni vedel, ali je spregovoril te besede v spodbudo ali pa se mu roga. Barrymore se je namreč v najskrivnejšem kotičku svojega milijonarskega srca le precej jezil na rimsko policijo. Tej namreč ni uspelo, da bi ga rešila iz neprijetne ječe v omari. Zato se je celo nekoliko naslajal nad njenimi neuspeli, — sedaj, ko je že bil na varnem.

»In lažni detektiv Fermente?« je spet vprašal Padovani svojega pomočnika.

»Tipov, ki odgovarjajo njegovemu opisu, smo z racijo polovili petnajst. Zločinca, ki ga iščemo, ni bilo med njimi.«

»Ali v tej deželi za domače in tuje državljane, ki stalno prebivajo v Rimu, ne velja dolžnost obvezne prijave? Največ boste zvedeli o slehernem zlikovcu, ki ga iščete, tam, kjer stalno prebiva,« je menil Barrymore.

»Vsekakor,« je odvrnil inšpektor, ki je začutil ost v Američanovih besedah. »Zal pa ni v vsem Rimu razen resničnega Uga Fermente iz detektivskega urada »Feniks« nobenega drugega Uga Fermente več, sploh nobene Nine Berger in ducat ljudi z imenom Ettore Pandolfini, vendar ni nobeden niti podobnega tistemu, ki ga iščemo, namreč soferju najeteja taksija, v katerem so ugrabili švicarskega državljana dr. Benedikta Kraussa. Pregledali smo vse kartoteke in tudi našo na kriminalnem oddelku policijske direkcije.«

Kazno je bilo, da se Padovani ne vznemirja več zaradi obeh neuspešnih racij. Zamisljeno se je jel sprehajati po svoji pisarni. Naposled je dejal bolj samemu sebi kot svojemu pomočniku in Američanu:

»Ali bom postal pri vsem tem slaven kot še nihče pred menoj, ali pa bom šel za cestnega prometca. Kar je preveč, je preveč, tudi za starega detektivskega gada mojega kova.« Nato se je okrenil k pomočniku: »In kaj so sporočili z letališča, železniških postaj, iz predmestij?«

»Po sporočilih ni nihče izmed teh, ki jih iščemo, nocoj zapustil Rima.«

Onič in Syl, ki sta molče sedela v nasprotnem kotu pisarne, sta izmenjala poglede.

»Verjame, verjame,« je zamrmral v brado inšpektor in odsvolil pomočnika. »Ce bo tako tudi v prihodnje, bom veriel še to, da je zapustil Fermente Rim na letnem krožniku, satelitu ali medplanetarni raketi. Ali pa so moji ljudje slepi.«

»Druga možnost se mi zdi verjetnejša,« je dejal Barrymore. »Toda če želite od mene kakšnih pojasnil, sem vam rade volje na razpolago. Kar lahko storim danes, ne bi žele odložiti do jutri. Hkrati me zelo miha, da bi čimprej zapustil Rim in Italijo.«

»Dolžnost mi narekuje in zato vam sporočam, da boste morali še nekaj časa ostati v Rimu,« je na moč ljubezljivo rekel Padovani, ki je preslišal porogljivost v milijonarjevih besedah. »Sicer pa bi se vam to, kar se vam je namerilo v Rimu, prav lahko zgodilo v Parizu ali Londonu. Nihče še ni utekel svoji usodi. Tako vsaj sodim.«

»Ali naj vaše besede razumem tako, da verujete v usodo?« ga je brž zbadel milijonar.

»Niti najmanj,« je odgovoril inšpektor. »Vsekakor pa priznavam v življenju določene zakonitosti oziroma zakone.«

»Te priznavam tudi jaz. Nikdar in nikoli pa se ne bom navdušil za zakone, ki vladajo v tej deželi in ne zagotavljajo tujemu državljanu osebne varnosti niti sredi belega dne sredi večnega mesta, kot imenujejo Rim.«

»Zelo mi je žal, gospod Barrymore,« je mirno odgovoril inšpektor. »Sodim, da bi lahko sedaj nadaljevali tam, kjer ste prej nehali, nemara prav pri tem, kako so vas s silo privedli v sobo nad zapuščenno garažo. Policija je bila obveščena o vašem prihodu v Rim in nedvomno bi poskrbela za vašo varnost, toda vi ste namerno izbegavali vsako varstvo, tudi ono zasebnih detektivov. Ko so vas ugrabili, kajpak nismo takoj vedeli, kaj se vam je pripetilo, toda ko nismo našli nikjer vašega trupla in ko ni kronika zabeležila nobenega primera kot pri gospodu Johnu Maxwellu, ki je v Parizu izgubil spomin, smo takoj vedeli, da vas imajo zlikovci nekje ujetega, saj smo bili obveščeni, da niste zapustili Italije niti po morju, niti po kopnem, niti po zraku. Iskali smo vas povsod in vaša tvrdka v Detroitu je razpisala milijon lir nagrade tistemu, ki bi našel sled za vami in tako omogočil vašo rešitev. To se je slučajno posrečilo šele danes gospodu dr. Kraussu, ki ga je po pomoti doletela ista usoda kot vas.«

»Lahko mi verjame, da sem iz vsega srca vesel, ker bo dobil nagrado človek, ki ne pripada rimski policiji. Ta, kot kaže, ni kos položaju na svojem terenu.« je dejal milijonar in nadaljeval: »Kdo ve, kako dolgo bi še moral trpeti v ujetništvu, če mi sreča ne bi pripeljala na pot tega gospoda iz Švice, ki bi se mi na begu skoraj ubil. Seveda bi morala pristojna oblast poskrbeti za zapuščene fontane in jih zasuti. Katero oblast mislim, ne bom posebej poudarjal, gospod inšpektor! Najrajši bi napisal knjižo z naslovom »Američan v Rimu« in jo podaril vašim cenjenim tovarišem s posebnim posvetilom.«

Padovani ni odgovoril na njegovo izzivanje. Po neprijetnem premoru je milijonar nadaljeval: »Ce bi se dr. Krauss medtem že osvestil, bi vam povedal, v kakšnem stanju me je našel. Prebiti toliko dni zvezan v klobčič in z zamašenimi usti v temni omari, kjer je primanjkovalo zraka in skoraj brez sleherne jedi in pijače, da se je telo odvadilo malone vseh naravnih funkcij, ni noben užitek, še manj pa v Rimu, ki slovi po udobnem življenju svojih prebivalcev. Najprej nisem vedel, zakaj so me ugrabili. Domneval sem, da zgolj zaradi odkupnine. Kmalu pa sem iz njihovih razgovorov spoznal, da so me ugrabili predvsem zato, ker so hoteli preprečiti moj prihod na posvetovanje na Bledu, obenem pa so hoteli iz mene izsiliti večjo vsoto denarja in tako ubiti dve muhi na en mah.«

»Koliko?« je vprašal inšpektor.

»Samo — milijon dolarjev, je odgovoril milijonar. Padovani je glasno zašvignjal, a tudi Syl in Onič sta se v svojem kotičku nasmehnila drug drugemu.

»In na kakšen način so hoteli to doseči?« je spet vprašal inšpektor. »S stradanjem in z grožnjami? S pretepanjem?«

»Da in ne, kakor hočete. V glavnem z gramofonskimi ploščami.«

»Kako?«

»Z gramofonskimi ploščami — oziroma natanko: s hipnozo s pomočjo gramofonskih plošč.«

»Kaže, da se zlikovci niso sprli s tehniko in njenimi pridobitvami in pripomočki,« je posegel v pogovor Onič. »Lahko ste zadovoljni, da vas niso zastropili z indijskim strupom masali kot gospoda Maxwella v Parizu in našo damo v Padovi, da izvzamem svojo malenkost, kjer jim je poskus spodletel. Po mojem mnenju bi zlikovci s pomočjo strupa masali laže dosegli svoj namen. Če bi použili masali, bi pozabili vse, kar ste do trenutka zastropitve doživljali, tudi svoje ime. Dejali bi vam, da se imenujete Christian R. Barrymore, česar se vi ne bi zavedali. Podpisali bi ček in danes bi bila vaša tvrdka ob milijon dolarjev. Kaže, da so imeli poleg tega, kar ste že omenili, z vašo osebo še neke druge, posebne namene, za katere niti ne vem. Če sem vas pravilno razumel, se jim ni posrečilo izsiliti zaželene vsote.«

»Ne. Moja volja je bila močnejša od njihovih gramofonskih plošč. Ne vem, morda bi še doživel zastropitev z indijskim strupom masali, če ne bi sedel sedaj med vami. Vsekakor pa so se pri meni pošteno uredili. Pozabili so, da volje starega borzijskega leva, ki se je dokopal do svojega bogastva pravzaprav iz nič in si pri tem ustvaril svojo prvo in začetno glavnicno zbiranjem in nakupovanjem starega železa, ne uklonimo kar tako, tudi pri sestradanem in oslabelem telesu ne.«

ZIMSKA KRAŽE PO SONČNEM KOPRSKEM

Pravijo, da znajo pravilno oceniti neizmerno vrednost morja samo tam, kjer n'ima do stopa do njega. Kdor ga pač ima, izkorišča njegovo vodno bogastvo in se pri tem komajda zaveda, da pomeni za milijone zemljanov — kruh in zaposlitev.

nenau in v vseh pristaniščih, kjer se ustavljajo naše ladje. Resda, danes jih še nimamo mnogo; komaj dobra desetina jih plove po sveovnih morjih pod slovensko zastavo, toda naročila novih 10 do 15 tisoč tonskih tramerjev in puljski ladjedelniki in v giganjski ladjedelnici Hakodate na Japonskem, zgovorno ilustrirajo bodočo moč slovenske trgovaške mornarice.

Da je severni kotiček Jadranskega morja dobil dobre gospodarske, zgovorno potrjuje naša gradnja koprškega pristanišča in mrzlične priprave na gradnjo železnice, ki bo povežala pristanišče z zaledem.

Danes pristajajo v koprskem pristanišču že velike tovorne ladje, ki razkladajo dragocene tovore, predvsem južno sadje, bombaž in vse dobrine, ki jih reško pristanišče zaradi preobremenjenosti ne more spre-

jeti. Ko je pred dnevi pristala v koprskem pristanišču 3500 tonska izraelska tovorna ladja »Gefena«, ki je vkrcala večjo količino lesa za Haifa, sem v razgovoru z mladim simpatičnim kapitanom zvedel to, kar je v nagli povojni gradnji postalo za nas že nekaj samo po sebi umevnega in kar česokrat podcenjujemo. Izraelec E. Seemann pozna razmere v domala vseh deželah sveta, toda pravi, da tako prizadevanje za modernizacijo in napredek dežele in tako velike uspehe v relativno kratkem času, beležijo le še malo kje. Izkušeni kapitan je prepričan, da bo postalo koprsko pristanišče v kratkem času resen konkurent tržaški luki, ki je v povojnih letih močno nazadovala.

Zares, tujci, ki pridejo k nam, vidijo mnogo več kot mi, ki smo graditelji.

Ostale samo mogočne gradnje, nova cesta, mogoče podaljšan betonski pomol v koprskem pristanišču. Tujci in domači letoviščarji bodo takrat začudeno majali z glavami: koliko so zgradili čez zimo!

Ostale bodo tudi barake, mnogo lesenih barak med Koperom in Semedelo. Velike skupne spalnice bodo sprejele nove stanovlince. Največ jih bo zopet iz Pomurja, seveda. Nekaj dni bodo nejevoljni, ker jim gradbena podjetja lahko nudijo prav malo udobnosti. Potem pa jih bo zajel divji vrinec dela: bo za norme, želja po velikem, velikem zaslužku.

Mnuli teden se nam je tudi v Pomurju nasmehnila pomlad, kot vidimo na sliki. Namesto resnične pomladi pa smo dobili pošiljko snega...

TO, KAR JE DOBRO ZNATI IZ POMURSKEGA DOMOZIANSTVA (1700—1800)

... da je bil beltiški grad leta 1700 — po odhodu Turkov — hudo poškodovan.

... da so gospodske krčme na ozemlju beltiškega veleposelstva leta 1700 iztočile 265 akovov vina v vrednosti 1156 forintov in 37 vinarjev.

... da je leta 1703 pripadalo lendavskemu okraju 70 vasi. V teh vaseh je živelo 1191 podložnikov, 81 trgovcev in obrtnikov.

... da so leta 1703 Kruci vdrli iz Prekmurja na Stajersko in izropali Veržej.

... da so leta 1704 Kruci ponovno vdrli na Stajersko, izropali Ljutomer in druge stajerske kraje.

... da je cesarska vojska, ki se je borila proti Krucom, leta 1704 izropala Beltince. Požgali so 71 hiš, odgnali 2317 goved, 690 svinj, odpegljali 1679 panjev in 49 vozov.

... da so Kruci leta 1706 napadli Radgono.

... da so Kruci zopet vdrli na Stajersko leta 1707.

... da je leta 1715 izšla prva prekmurska knjiga, in sicer »Györski katekizem«. Prevedel jo je Franc Temlin.

... da so leta 1715 ustanovili v Polani carinski urad, v Melincih pa ekspozituro.

... da je knez Eszterházy, madžarski palatin in gospodar Lendave dal močno poškodovani lendavski grad novo sezidati v obliki črke »L« v čast Leopoldu I., ki mu je daroval Lendavo.

... da se je leta 1719 mnogo evangeličanov iz Prekmurja preselilo v županijo Smolgy. Naselili so se v krajih: Surd, Mihályd, Sand, Taracs, Liszó, Szent Peter, Szent Pál, Bükköd, Porog, Szent Király, Vese in Berény. Ščasoma so se izgubili med Madžare, le slovenski priimki kažejo še njihovo pokolenje. Njihov prvi župnik je bil Adam Berke, zadnji slovenski župnik pa je bil znani cerkveni pisatelj Stefan Küzmic.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Siroka vodna »cesta« je razpredena med kontinenti kot pajkova mreža. Zdaj se krotka in mehka vdaja jeklenim kljunom mogočnih ladij in poljublja kamnit obalo, zopet drugič grozeče grnadi goram podobne valove, trga ribcem mreže in uničuje delo človeških rok. Toda eno je gotovo: človek se mu nikoli ne izneveril, nikoli ga ne obsoja, nikoli preklinja... Ali je to mogoče odraz človekove nemoči proti temu silnemu elementu? Nikakor ne — kajti morje je dobro.

Slovence prštevajo danes med najmlajše gospodarje morja. Komaj pet let je minilo, odkar nam je uspelo odriniti krivično mejo, ki nas je pol drugo tisočletje zapirala na celino. Kljub temu pa lahko rečemo, da nas poznajo že širom po svetu, na stidnjem konti-

Ob vsej slov. obali so posejani tudi šotori, kjer naši ljudje preživljajo dopust. Pravijo, da je taborjenje ob morju poseben užitek in tudi najcenejše — Plateno naselje v Strunjenu.

Poletno morje skušnjava za kontinentalce

V Slovenskem Primorju smo zadnje leto zabeležili edinstven dvig turizma. Kolektivi iz notranjosti imajo danes na slovenskem obalnem področju, predvsem v piranski občini, že nad 100 počitniških domov z blizu 2 tisoč ležišči, da ne omenjamo številnih gostinskih podjetij, kjer lahko na kratkem obalnem pasu spravijo pod streho več tisoč gostov.

Seveda teži večina naših delovnih ljudi za tem, da bi letovali ob morju z malim denarjem, ne da bi zaradi tega bili prikrajšani pri hrani in osnovnem komfortu. Prav zato so počitniški domovi kolektivov idejno rešitev in pobuda nekaterih sindikalnih organizacij je v tem prizadevanju res hvale vredna.

Referent za turizem pri piranski občini ima podatke, ki kažejo, da se je Pomurje vsem odnavedalo ustanovitveni kolektivnih počitniških domov v Slovenskem Primorju, čeprav je znano, da v poletnih mesecih teži vse več ljudi iz Pomurja v naša območja letovališča. Vendor je ta tok usmerjen predvsem v Dalmacijo in na dalmatinske otoke, kjer imajo nekateri delovni kolektivi iz Pomurja celo svoje počitniške domove. Ker to silni glasove, da bodo v I.R. Hrvaški v bodoče odoovedali oz. zavrnili vse take in podobne poskušnje (inčubž je dovolj domačih interesentov), se bodo pač tudi naši Pomurci morali vmeriti k slovenskemu morju. In to ne v svojo škodo; lepote Slovenskega Primorja, vse večja urejenost obale in obalnega pomor-

skega prometa, povečanje gostinskih kapacitet in turističnih naprav, bo zadovoljilo še tako izbirčnega letoviščarja.

Da, tudi morje ob slovenski obali je dobro in dovolj ga je za vse, ki si želijo v poletnih mesecih njegovih valov in okrepujočih kopel.

ZIMSKI LETOVIŠČARJI

Ko zmanjka dela doma, se odpravijo z lesenimi kovčki na vlak. Zares, kakor lastovke so ti naši sezono — prava prispodoba neukrotljive Mure, ki išče iz leta v leto novo pot — tam pač, kjer so bregovi najbolj dostopni.

Na Koprskem jim pravijo tudi zimski letoviščarji, kajti prve pomladanske sapa jih bodo opozorile na delo v Banatu in kdo ve, kje vse. Takrat, ko bodo pššli pravi letoviščarji, bo večina naših znancev že kdo ve kje. Za njimi bodo

Kogar zanese med ljudi polkone radovednosti, bo rad potrdil, da se nikjer ne nabere toliko vtisov v bežečih kot med preprostimi ljudmi. In če se tako brez uvodnih formalnosti zapleteš v prirčen pogovor z njimi in poskušaš dojeti ves ta ptični mozak ozvjav, ni težko ugotoviti, da je v tem zaporedju izhodna točka — zaslužek. Takoj zatem pa se vsebina močno razveja v posamezna obe ežja žolja, potreba, težav... Se nekaj skupnega jih družijo: domotožje.

»Občudujem te lepe kraje in morje.« je položil mlad Alojz Bojnec iz Turnišča. »Toda s prvimi prihranki se bom zopet posvetil domov. Če bodo zahtevale prilike, me bo sicer zopet zaneslo nazaj v Koper, kajti tu je moč najti zaposlitev ob vsakem času.«

Na vegaš miži v baraki so ležale srečke.

»Kdo igra loterijo, fantje?«

»Moje so.« odgovori postavni Matja Horvat iz Hotize. »Veste, vedno upam, da bom ušel kakšo večjo ribo, da bi se lahko vrnil domov k družini. Toda mislim, da vam je znano, kako je s to srečo.« je dejal in pogledal žaljavo roko.

Da, sreča. Kdo ne razmišlja o tej skopulji vseh časov.

Tudi okolico Izole urejajo. Veliki, do sedaj zapuščeni kompleks zemlje, so že posajeni s sadnim drevjem — Izola središče industrije za predelavo rib.

Na poti do lune

Nadaljevanje

V zadnji številki Pomurskega vestnika je bilo v tekstu podlistka nerazumljivo nadaljevanje. Prvi trije odstavki so ostali neobjavljeni v prejšnjih številkah Pomurskega vestnika in so bili objavljeni pomotoma v jubilejni številki. Ti trije odstavki sodijo v začetek nadaljevanja predzadnje številke (z izjemo prvega odstavka — prve vrstice, kije obenem odstavek, ki pa sodi k poglavju, ki se zaključuje z opisom letala »X-15«). Prosimo bralce, da uredništvu oprostijo to neljubu nevedščino, ki je vnesla nekoliko nejasnosti v nadaljevanje podlistka.

Vse skupaj je podobno zbirki nemogočih izumov, kakršne so registrirali patentni uradi vseh časov, a jih nihče ni spravljal v življenje. Prav mogoče pa je, da smo ljudje napram tem načrtom preveč skeptični in se bo eden izmed njih pokazal uporaben. Je pa še neka druga pot, ki je doslej nisimo proučevali ali vsaj sprejeli z zanimanjem, ker smo imeli vse mogoče druge preglavice in težave. O tem je spregovoril šele pred koncem lanskega leta dr. Singer, profesor na univerzi v Marylandu, ki je predlagal, da bi na enega prihodnjih satelitov namestili atomsko uro in z njo preverili postavko Einsteineve teorije, da je čas spremenljiva količina ter da pride do raztezanja časa pri velikih brzinah. Na ta način bi torej lahko odgovorili na to ali bi bilo mogoče tudi z zdaj znanimi hitrostmi doseči v dobi človekovega življenja, katero od zvezd izven Sonca.

Za tistega, kdor se pripravlja na pot v vesolje, je namreč to zelo važno. Če je tako, potem bo vedel ob vstopu v medplanetarno ladjo, da se s svojimi prijatelji nikdar več ne bo srečal, kajti v času ko bo sploval od Zemlje do nje najbližji zvezdi (4,31 svetlobnih let, kot smo že ugotovili), se bo postaral le pet let, medtem ko bi po času merjenem z urami na Zemlji minilo v istem času nekoliko stoletij. Tako je nastopila doba, ko bo tudi Einsteineva relativnostna teorija podvržena preizkušnji. Ta teorija namreč pravi, da čas ni absolutna veličina in da je trajanje dogodka odvisno od gibalnega stanja opazovalca. Čas teče počasneje za telo, ki se giblje z ogromno hitrostjo, kot pa za

tisto, ki miruje. Sekunda je 86.400 — ti del časa, v katerem se Zemlja obrne okrog svoje osi. Bili bi pa ena v zmoti, če bi mislili, da je sekunda absolutna enota časa, ki velja za celotno vesolje in za vse pogoje.

Torej: čim večja je hitrost, tem večja (daljša) je sekunda. In če ob novih pogojih merimo hitrost z novimi sekundami, se tudi hitrost znatno spreminja: za zemeljske pogoje — zmanjša.

Če bo medplanetarna ladja potovala s približno hitrostjo svetlobe, bodo morali po tej teoriji, ki velja že zdaj za dokazano, vsi atomi in biološki procesi v njej teči počasneje. Tako bodo torej tudi mehnične ure zaostajale. Naše celice bodo počasneje rastle, srce bo počasneje utripalo — človek bi se počasneje staral.

Torej bo pomagala narava in ne tehnika, da bo človek lahko dosegel tudi zelo oddaljene zvezde in se vrnil na Zemljo v času svojega življenja. Vendar bi ob tem bilo verjetno zelo umerjeno paziti na to, da ob potovanju v vesolje vzamete s seboj vsvo družino in da potujete tjakaj sami le tedaj, če ste z ženo sprti — povsem sami.

Toda o tem, kako bi kdaj ukrepali, imate še dovolj časa za razmišljanje. Trenutno se še vedno ukvarjajo v svetu s problemi, kako bi sploh spravili človeka v nekakšnem umetnem satelitu, ki bi se lahko vrnil na Zemljo, v vesoljski prostor. Razen samostojnega letala »X-15« nameravajo podobne umetne satelite izstreljevati s pomočjo raket, s kakršnimi so že izstrelili umetne satelite brez človeške posadke. Kako bodo prodirale naprave za le-

Kruh, domotožje in — srečke

»Za nas pa bi bila le največja sreča, če bi se lahko zaposlili doma.« je v prisni prišišni poudaril 50-letni Jakopc iz Bukovec. »Ko bi vsaj pri nas gradili toliko kot tukaj, potem bi si lahko prihranilo to pot...«

Se in še so mi pripovedovali, modrovali in spraševali. Slavko iz Bukovec pri Pongu na primer ni mogel izraziti ogorčenja, ker so tukajšnja dekleta tako »kek«. Samo na avte in

verpe da se vesijo in tako je v svoji najljubši zabavi — plešu, močno prikrajšan.

Skroz črno razsvetljena okna je gledala mrzla zimska noč in opozarjala na počitek. Sezoni so posedali na svoje postelje. Pod toplo odejo bodo misli pohitele še enkrat v domači kraj, k domačemu ognjišču. Uspavajoči sum morja pa bo položil na utrujene oči trdni spanec.

Baro Borovč

VEČ INDUSTRIJE V BOSNI

Letos bodo začeli s proizvodnjo v separaciji premoga v Brezi. Kapaciteta: 800.000 ton. S proizvodnjo bo začela tudi nova tovarna vezanega lesa v Saniči z letno zmogljivostjo 4400 m³ vezanih plošč in 400 m³ furnirja letno. S poskusnim delom bo začel tudi prvi oddelek velike in moderne tovarne sulfatne celuloze v Banja Luki. V Zenici bo v rednem pogonu tudi tretja peč, ki bo proizvajala 200.000 ton surovega železa in četrta Siemens-Martinova peč, ki bo proizvajala 110.000 ton surovega jekla v letu. V Varešu bodo gotovi vsi novi objekti kapital-

ne izgradnje v rudniku. Proizvodnja bo za 200.000 ton večja kot lani.

VEČ TRAKTORJEV NA TEKOCEM TRAKU

V tovarni traktorjev in strojev v Beogradu so pr pravili za proizvodnjo tekoči trak za montažo traktorja »Ferguson« s 3 »KM. Na tem traku bodo vsak dan montirali 35 do 40 traktorjev. Lani je bilo pri nas proizvedenih 3000 teh traktorjev, letos se bo na osnovi tekočega traku povečalo število na 4000. Na tem gbiljvem montažnem traku dela v dveh izmenah 100 ljudi.

GUMIJASTI PROMETNI ZNAKI

Neki zahodnonemški podjetnik je pričel izdelovati gumijaste prometne znake, ki so utajne, s od kovinskih. Razen tega ti znaki ne povzročajo nesreč ob trčenjih itd.

V januarju je kolektiv zagrebške tovarne »Kairane« proslavil začetek delovanja naprave za destilacijo surovih fenolov in avtomatsko kontrolo destilacije katrana. S tem bodo doslej boljše kakovost proizvodov, ves proces bo avtomatiziran z daljnjskim upravljanjem, a letna proizvodnja se bo povečala za cel h 100%.

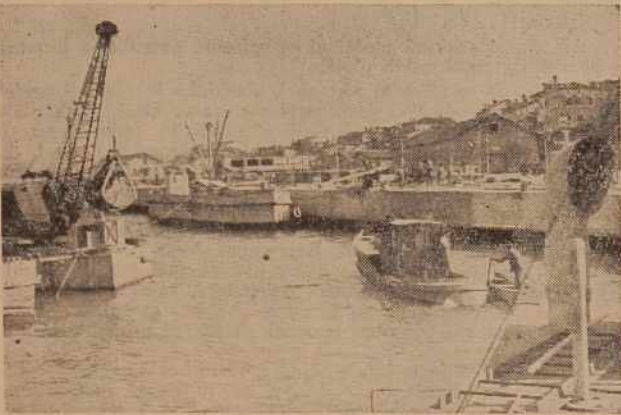
V centralnem delu ZSSR so odkrili v Kazahstanu ogromno podzemeljsko jezero s površino 500 kvadratnih kilometrov. Voda jezera je vroča!

Po raznih virih priredil za naše bralce VIKTOR ŠIREC

tenje v vesolje v področja izven zemeljske privlačnosti in kako bo preстал ta izpit predstavnik človeštva, je še vprašanje. Nekaj izmed važnih podatkov bodo gotovo dali poizkusi z letalom »X-15«, ki bodo v svoji napomembnejši fazi konec tega meseca. Takrat bo izvršen prvi polet »X-15« v vesolje in novinarji bodo ob povratku pilota prav gotovo vprašali, ali je kaj mlajši, kot pa bi bil na Zemlji. Pilot bo nedvomno odgovoril, da se je kljub relativnosti teoriji le za nekaj let postaral v sekundah, ko se je dvigal v prostor, kjer se čas razteza.

KAKO ZIVETI V VESOLJU?

Nezaslišane hitrosti raket in sploh letalskih motorjev (fantastični načrti medplanetarnega potovanja in podobne velike resničnosti našega časa vzbujajo v ljudeh zmeden občutek. Nekateri so prizanesljivi in primerjajo načrte za medplanetarni promet z otroškimi igrami, drugi gredo v svojem navdušenju ali občudovanju predaleč in smatrajo za mogoče celo tisto, nad čem znanstveniki zmajujejo z glavo. Razumljivo je, da je tako, saj človek še vedno ni stopil čez rob atmosfere, čeprav je bil to dogodek napovedan že za konec tega meseca. Toda vseeno je težko trditi, da človek ne bo nikdar ali pa vsaj kmalu ne, prispel na Luno. Znanstveniki sicer še niso dali odgovora na vprašanje, ali bo človek lahko potoval na drugi planet, toda kljub temu, da dokončne tehnične in sploh znanstvene rešitve še ni, je že povsem jasno, da bo takšno pot v neznano slej ko prej mogoča. Vzporedno s pripravami za izgradnjo raket, ki bodo z ljudmi vred z gotovostjo potovale na druge planete in od tam nazaj, pa se pripravljajo tudi nekateri posebej izbrani posamezniki na takšno pot. Letalska medicina namreč že proučuje vplive vesoljskih pogojev življenja na človekovo telo.

Koprsko pristanišče lahko sprejema že danes ladje z nad 10 tisoč tonami nosilnosti. Na sliki pristanišče, ko je bilo še v gradnji.